

פשיטא — וכדלקמן], הא מיהא פשיטא, דבעי לכל הפחות ראשה ורובה של פרה מלגיו [מבפנים], דחיישינן שמא תעקם את ראשה, ויוליך [הרא"מ הורוויץ] את הכלי אחריה, [נתבאר על פי תוספות וראשונים].

כי תבעי לך אי בעינן ראשה ורובה של פרה מלגיו, היכא דנקיט מנא שמשקה אותה בו, ונקיט אף לה באפסר — מאי?

דהא כיון דנקיט לה, ליכא למיחש כל כך שתוציא ראשה לרשות שעומדת שם ויוציא זה לשם הכלי שבידו — ריטב"א.

אמר ליה [לא נתפרש מי אמר למי — יעב"ץ]: תניתיה במתניתין דידן:

מותר להקריב לבאר ובלבד שתהא הפרה ראשה ורובה מבפנים ושותה.

מאי לאו, מדקתני "בלבד" שהוא לשון מיעוט, לומר שאפילו מי שדרכו להשקות תמיד בדנקיט לה ונקיט גם מנא, אף הוא אינו יכול לעשות פסין שאינן רחוקין כדי ראשה ורובה של פרה — ריטב"א [וראה עוד שם, וברשב"א ור"ן].

הרי חזינן, דכל היכא דנקיט מנא אף דנקיט לה באפסר לא שרי, ובעינן שתהא ראשה ורובה בפנים!

ודחינן: לא. דילמא מתניתין בדנקיט מנא ולא נקיט לה שהוא דרך רוב משקי בהמות, הוא דלא שרינן אלא בראשה ורובה בפנים.

מנת להוציא לרשות הרבים — ריטב"א בהבנת רש"י].

וכן הא דקיימא לן בנת של יין, שעומד אדם על הגת, ושותה יין ממנה מבלי לעשר [בין שמזגו שם במים חמין בין בצונן]. לפי שכל זמן שלא הוציא את היין מחוץ לגת לאו שתיית קבע היא, ופטור מן המעשר].

אף בזו, אינו רשאי לעמוד חוץ לגת ולשתות על הגת בלא לעשר, אלא אם כן מכניס אל מקום הגת את ראשו ורובו! (46)

ומיבעי לן: גבי אדם השותה ברשות אחרת ממקום שנמצאים רגליו, ליכא למיבעי מידי, דהא אמר דבעי ראשו ורובו.

אבל גבי פרה שמשקה אותה ברשות היחיד, ונותן לפיה של פרה, ורגליה של פרה עומדין ברשות אחרת, מיבעי לן: מי בעינן לה שתהא ראשה ורובה ברשות שהוא משקה אותה, דחיישינן שמא יבא להוציא הכלי לרשות שעומדת שם, או דילמא לא בעינן, דלא חיישינן?

ומפרשינן לאיבעיא דידן: כל היכא דקא נקיט [שתופס] המשקה בידו למנא [כלי] שמשקה אותה בו, ולא נקיט לה לפרה עצמה באפסר שבצוארה, שלא תוכל לעקם ראשה לחוץ, לא תיבעי לך אם צריך ראשה ורובה בפנים המקום שמשקה אותה.

כי אפילו אם תימצי לומר דשרי להשקותה בכלי היכא דלא נקיט לה [דאף זה לא

הוא — ריטב"א

"כאן ולא סבירא ליה" הוא, וכדאמרינן לקמן דף כב.; והוה מסתברא דרבי אלעזר נמי דאמרה כאחד עם רבי יוחנן, נמי "כאן ולא סבירא ליה"

46. ונחלקו הראשונים בטעם הדבר, דבריטב"א

א**רבעה** טפחים שהוא רשות היחיד, והבהמה עומדת בבית שחלון פתוח ממנו לאבוס ואוכלת ממנו, וראשו אחד של האבוס נכנס לבין הפסין, ועל כי האי גוונא אמרינן בכרייתא, שלא ימלא בעל הבהמה מים מהבור שבין הפסין [שהוא רשות היחיד] ויוליך הדלי עמו כשהוא הולך ברשות הרבים [ליד האבוס] והדלי בידו מעל האבוס [שאף הוא רשות היחיד] אל פי הפרה שברשות היחיד מצדו השני של האבוס.

ואף על גב דבעלמא אמרינן, דעומד אדם ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, מכל מקום הכא אסור, ומשום גזרה דילמא חזי ליה [תוך כדי הולכתו את המים] לאבוס, דמקלקל בראשו השני העומד ברשות הרבים, ואתי לתקוניה לאבוס, ודרא ליה לדוולא בהדיה [ויניח בעל הבהמה את הדלי שהוציא מן הבור שהוא רשות היחיד, לצידון] כדי לתקן את האבוס, וקא מפיק מרשות היחיד — דהיינו הבור — לרשות הרבים, שהרי הוא עומד ברשות הרבים, ואם יניח מידו את הדלי ליד גופו, הרי זה מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. [ואם רוצה להשקות בהמתו, ישפוך המים בתוך הפסין לתוך האבוס, והמים הולכין עד הבהמה מאליהן].

ותמהינן עלה דאביי: וכי האי גוונא שעקר מתחלה הדלי שלא על מנת להוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים, ואחר כך כשראה שנתקלקל האבוס שכח והוציאו — כשהוא עקור בידו — לרשות הרבים מי מיהייב, עד שנאמר, שגזרו רבנן אפילו לא הוציאו כלל, שמא יוציאו — בתמיהה!?

והאמר רב ספרא, אמר רבי אמי, אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מזוית לזוית שברשות

אבל נקיט מנא ונקיט לה שרי בלא ראשה ורובה בפנים.

ותמהינן אהאי דיחויא: וכי נקיט מנא ולא נקיט לה מי שרי להשקות ואפילו ראשה ורובה בפנים — בתמיהה!?

והתניא דלא שרי בדלא נקיט לה: לא ימלא אדם מים מבין פסי הבירות ויתן בשבת לפני בהמתו, כלומר: שלא יאחוז הכלי בידו וישקנה [ואפילו ראשה ורובה בפנים, תוספות] אבל ממלא הוא ושופך לפניו, והיא שותה מאליה:

הרי מבואר בכרייתא דאסור לנקוט מנא ולהשקות בהמתו. ועל כרחך צריך אתה לומר כדי שלא תיקשי ממתניתין דשרי אף בדנקיט מנא [דעל כרחך בהכי איירי ולא בשופך לפני בהמתו, מדבעינן ראשה ורובה בפנים, ובדלא נקיט מנא הא ליכא למיחש למידי ולמה לי ראשה ורובה בפנים], דמתניתין מיירי בדנקיט אף לבהמה [ולא אסרו בכרייתא אלא היכא דלא נקיט לה]. וכיון שכן תפשוט בעיין, דאף דנקיט לה בעינן ראשה ורובה בפנים.

ודחינן: לעולם מתניתין בדנקיט מנא ולא נקיט לה, ומשום הכי הוא דבעינן ראשה ורובה בפנים.

והא דאקשינן, דהא בכי האי גוונא לא שרי אפילו ראשה ורובה בפנים וכדאיתא בכרייתא, לא היא, דהא אתמר עלה דההיא ברייתא, אמר אביי: בכרייתא לאו משום חששא דיוליך הכלי אחריה הוא דאסור, אלא הכא בכרייתא כאבוס העומד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים ור(ו)חב

פרה ראשה ורובה מבפנים ושותה, מאי לאו דמיירי בדנקיט מנא ולא נקיט לה ואפילו הכי שרינן כשראשה ורובה בפנים, ותפשוט בעיין!

ודחינן: לא, דנקיט מנא ונקיט לה, ומשום הכי שרי.

ומסייעינן לה: והכי נמו מסתברא.

דאי נקיט מנא ולא נקיט לה, מו שרי?

והתניא: לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו, אבל ממלא הוא ושופך, והיא שותה מאליה. הרי חזינן דבדלא נקיט לה מיהת — אסור, ועל כרחך מתניתין מיירי בדנקיט גם לה.

ודחינן, דאי משום הך ברייתא לא תסייען: דהא איתמר עלה, אמר אביי: הכא באבוס העומד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים, ור(ו)חב ארבעה טפחים, וראשו נכנס לבין הפסין, ואסור, משום דזמנין דחזי ליה לאבוס דמקלקל, ואתי לתקוניה, ודרי ליה לדוולא בהדיה, וקא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים.

ומקשינן לפירושא דאביי: וכי האי גוונא מו מיחייב?

והאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: המפנה הפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן, פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך, והכא נמי היכי מיחייב!?

ומשינינן: אלא, זמנין דמתקן ליה, והדר מעייל ליה, וקא מעייל ליה מרשות הרבים לרשות היחיד!

היחיד, ונמלך עליהן אחר שעקן, להוציאן לרשות הרבים והוציאן — פטור, ומשום שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך, ובשבת "מלאכת מחשבת" אסרה תורה שנתכוין לכך, אלא שחייב חטאת אם שגג בשבת שכסבור היום חול, או שמלאכה זו מותרת, אבל כשלא נתכוין לכך פטור מחטאת.

אלא מפרשינן לברייתא הכי: דבאמת לאו משום גזירה ד"הוצאת" הדלי לרשות הרבים הוא דאסרו חז"ל באבוס.

אלא, זמנין דמתקן ליה לאבוס [לאחר שהניח הדלי לצידו ברשות הרבים], והדר "מעייל" ליה [וחזור ו"מכניס" את הדלי] ממקום שהניחו, על גבי האבוס ליד הפרה, וקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד.

איכא דאמרי ומיבעי להו לאיבעיא דלעיל הכי: גבי אדם, הא קאמרינן "דסני ליה" בראשו ורובו ברשות שהוא שותה.

אבל גבי פרה מיבעי להו [להאיכא דאמרי] "מי סני לה" בראשה ורובה בפנים, או לא סגי, ואפילו ראשה ורובה בפנים נמי אסור?

ומפרשינן לאיבעיא דידן: היכא דנקיט מנא ונקיט גם לה, לא תיבעי לך, דסני לה בראשה ורובה בפנים, דמתניתין דידן מוכח כן, דהא ודאי מתניתין לא אסר אלא בדנקיט למנא [דבלאו הכי למה יהא אסור], ומכל מקום שרינן בראשה ורובה בפנים, ולכל הפחות מוכח דבדנקיט גם לה שרי.

אלא כי תיבעי לך, דנקיט מנא ולא נקיט לה, מאי?

אמר ליה [לא נתפרש מי אמר למי — יעב"ץ] תניתוה במתניתין: ובלבד שתהא

ותמהינן אפירוקין: **והתניא** ברייתא חדא: **בהמה**. **והתניא** ברייתא אחריתא [דמייתנין לעיל]: **גמל**, הרי דבהמה לחוד וגמל לחוד.

ומשנינן: **מידי הני תרי ברייתות גבי הדדי תניא** [וכי נשנו הברייתות בבת אחת] עד שנאמר, דגמל לחוד ובהמה לחוד?! הא ליתא, ומי ששנה ברייתא דבהמה, לא שנה ברייתא דגמל ושניהם לגמל נתכוונו.

ומסייעינן לפירוקין דגמל שאני, **תניא נמי הכי: רבי אליעזר אוסר בגמל הואיל וצווארו ארוך!**

אמר רבי יצחק בר אדא: לא הותרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד, [וכן לכל ההולכים לדבר מצוה, כגון ללמוד תורה — וכדלקמן].

ומקשינן: **והתניא**, לא הותרו פסי ביראות אלא לגבי בהמה בלבד, ומשמע דבבהמה מיהת מותר לכולם?!

ומשנינן: **מאי בהמה**, בהמת עולי רגלים: **אבל אדם**, אפילו מעולי הרגל (**מטפס ועולה** כא-א **מטפס ויורד**) **מטפס** [נתפס בידי ורגליו בשני כתלי הבור משני צדיו] **ויורד** לתוך הבור, **מטפס ועולה** ממנו, דכיון שיכול לעשות כן, לא התירו לו לסמוך על פסי ביראות. [הוגה על פי גאון יעקב].

ומקשינן אהא דאמרין דלאדם לא הותרו פסי ביראות: **איני**, **והא אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל** [ב"ח]: **לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד**. ועל כרחך לאו למעוטי מי בורות שמימיו מכונסין בלבד קאתי [ומשום דבור גרע, שפעמים נפסקין המים, וכדאמרין ריש

תא שמע למיפשט בעיא דלישנא קמא, אם בדנקיט מנא ונקיט גם לה בעינן ראשו ורובו בפנים:

דתניא, **גמל שראשו ורובו מבפנים** לרשות ששם נמצא אבוסו, **אובסין** [דרך גמל כשיוצא למדבר ומתיירא בעליו שלא ימצא לו אוכל, שתוחבין לו על כרחו מספוא הרבה בבית הבליעה יותר מכדי אכילתו — עד שנעשה כ"אבוס" במעין] **אותו** כשהאובס **מבפנים**.

והשתא תפשוט: **והא איבוס** — דבעל כרחו של גמל הוא נעשה — **כמאן דנקיט מנא ונקיט לה דמיא**, כלומר: על כרחך בדנקיט מנא ונקיט לה הוא, שהרי בעל כרחו הוא אובס אותה וצריך לתופסה, ומכל מקום **קא בעינן ראשו ורובה מבפנים**, ותפשוט בעיין!

ודחינן: **אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת**: לא תפשוט בעיין דמספקא לך בפרה, דאף על גב דבפרה לא חיישינן היכא דנקיט לה, שיולין את הכלי לחוץ, הכא דבגמל מיירי, **שאני גמל הואיל וצווארו ארוך**, ואם אין גופו מבפנים, אם יתקפנו ויעקם צווארו יגיע עד רשות הרבים, ולהכי בעינן אף בדנקיט לה, ראשו ורובו מבפנים.

תא שמע למיפשט כי האי גוונא מסתם בהמה, דתניא: **בהמה שראשה ורובה בפנים**, **"אובסין"** אותה **מבפנים**. **והא "אני"בוס** **"כמאן דנקיט מנא ונקיט לה דמיא**, **וקא בעינן ראשו ורובו מבפנים**, ותפשוט בעיין!

ודחינן: **מאי "בהמה"** **נמי דקתני הכא? גמל**, שצווארו ארוך, ואסור!